

YARGITAY

10. HUKUK DAİRESİ

Esas No.	2014/20518
Karar No.	2016/21
Tarihi:	18.01.2016

<u>İlgili Kanun / Madde</u>
5510 S. SGK. /4

- **TARIMSAL FAALİYETTE BULUNANLARIN İÇİN HİZMET TESPİTİ DAVASININ ÖNGÖRÜLMEMİŞ OLMASI**

ÖZETİ Kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan ve bildirimsiz kalan sigortalılar için 5510 sayılı Kanunun 86.maddesinde öngörülen "hizmet tespiti" davasına eşdeğer bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Anılan düzenlemede, kayıt ve tescillerini yaptırmayan sigortalıların hak ve yükümlülüklerinin kayıt ve tescil edildikleri tarihi takiben başlayacağını hükme bağlanmış olması karşısında, kayıt ve tescil, yada tescil yerine geçen iradi prim ödemesi veya prim tevkifatı öncesine isabet eden tarımsal faaliyet ve buna dayalı "sigortalılığının tespiti" söz konusu olamayacaktır

Dava, 5510 sayılı Kanun kapsamında tarımsal faaliyete dayalı sigortalılığın tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmiştir. Hükmün, davalı Kurum avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi. Davanın yasal dayanağı, 5510 sayılı Kanunun 4. Maddesinin 1. Fıkrasının (b) bendidir. Anılan maddede, köy ve mahalle muhtarları ile hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi

adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan tarımsal faaliyette bulunanların sigortalı olacakları, anılan Kanunun 3. Maddesinde ise tarımsal faaliyetin, "Kendi mülkünde, ortaklık veya kiralama suretiyle başkalarının mülkünde veya kamuya mahsus mahallerde; ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yoluyla yahut doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle bitki, orman, hayvan ve su ürünleri elde edilmesini ve/veya bu ürünlerin yetiştiricileri tarafından; muhafazasını, taşınmasını veya pazarlanmasını," ifade edeceği, 7. Maddenin (b) bendinde sigorta hak ve yükümlülüklerinin "tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için tarımsal faaliyetlerinin kanunla kurulu ilgili meslek kuruluşlarınca veya kendilerince, bir yıl içinde bildirilmesi halinde kaydedildiği tarihten, bu süre içinde bildirilmemesi halinde ise bildirim Kuruma yapıldığı tarihten" itibaren başlayacağı, 9. Maddenin 1. Fıkrasının 5. Bendi gereği sigortalılığın "Tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için, tarımsal faaliyetinin sona erdiği veya 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (ı) bendi uyarınca muafiyet kapsamına girdiği yahut 65 yaşını doldurması nedeniyle talepte bulunduğu tarihten," itibaren sona ereceği, 6. Maddenin (ı) bendinde ise, Kamu idarelerinde ve Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında sayılanlar hariç olmak üzere, tarım işlerinde veya orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz işlerde çalışanlar ile tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan; tarımsal faaliyette bulunan ve yıllık tarımsal faaliyet gelirlerinden, bu faaliyete ilişkin masraflar düşüldükten sonra kalan tutarın aylık ortalamasının, bu Kanunda tanımlanan prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz katından az olduğunu belgeleyenlerin ve 65 yaşını dolduranlardan talepte bulunanların 5510 sayılı Kanunun kısa ve uzun vadeli sigorta hükümleri çerçevesinde sigortalı sayılmayacakları belirtilmiştir.

Kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyette bulunan ve bildirimsiz kalan sigortalılar için 5510 sayılı Kanunun 86.maddesinde öngörülen "hizmet tespiti" davasına eşdeğer bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Anılan düzenlemede, kayıt ve tescillerini yaptırmayan sigortalıların hak ve yükümlülüklerinin kayıt ve tescil edildikleri tarihi takiben başlayacağına hükme bağlanmış olması karşısında, kayıt ve tescil, yada tescil yerine geçen iradi prim ödemesi veya prim tevkifatı öncesine isabet eden tarımsal faaliyet ve buna dayalı "sigortalılığının tespiti" söz konusu olamayacaktır.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 18.05.2011 gün, 2011/10-230 Esas 2011/319 Karar sayılı, 29.02.2012 gün ve 2011/10-769 Esas 2012/107 karar sayılı ve 27.06.2012 gün 2012/10-292 Esas ve 2012/415 Karar kararlarında da açıkça belirtildiği üzere, davacının tarımsal faaliyetinin kesintisiz sürüp sürmediğinin tespiti için, Mahkemece; 1-Çekişmeli dönemde davacının nerede oturduğu; Nüfus Müdürlüğü, İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı ve Muhtarlık kayıtları esas alınarak belirlenmeli,

2-Dönem içinde Ziraat Bankası, Kooperatif veya Birlikler aracılığıyla "Tarımsal Amaçlı Kredi" kullanıp kullanmadığı araştırılmalı,

3-Dönem içinde ürün teslimatından dolayı prim kesintisi yapıp yapılmadığı veya sigortalılık iradesini ortaya koyacak şekilde prim ödemesinin bulunup bulunmadığı araştırılmalı,

4-25.04.2006 gün 26149 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5488 sayılı Tarım Kanununun 19. maddesi uyarınca Çiftçi Kayıt Sistemine dahil edilerek doğrudan gelir desteği alıp almadığı ve bu bağlamda davacının hangi ürünleri ekerek bunları nerelere sattığı, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun "Zirai kazanç, zirai faaliyet, zirai işletme, çiftçi ve mahsulün tarifi" başlıklı 52, " Zirai kazançta vergileme" başlıklı 53, ve "Vergi Tevkifatı" başlıklı 94 vd. maddeleri ile 213 Vergi Usul Kanununun " Vergi kesenlerin sorumluluğu" başlıklı 11. maddesi kapsamında zirai kazançlarından dolayı vergi ödeyip ödemedikleri araştırılmalıdır. Konu ile ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 08.12.2010 gün ve 2010/10-580-647 sayılı kararında da açıkça belirtildiği üzere " Tevkifat yapma ve kurum hesaplarına aktarma yükümü, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94/11.maddesinde öngörülen çiftçilerden satın alınan zirai mahsuller için yapılan ödemelerden gelir vergisine mahsuben tevkifat yapma yükümüne paralel olarak getirilmiştir. Bakanlar Kurulu Kararı kapsamındaki gerçek ve tüzel kişiler, tarımsal faaliyette bulunan bu kişilerden satın aldıkları ürün bedellerinden tevkifat yapmakla yükümlüdürler." Tevkifat suretiyle vergilendirilen çiftçiler yaptıkları satış ve hizmetleri dolayısıyla müstahsil makbuzu almak ve saklamak zorundadırlar.

5-Tarımsal faaliyeti kapsamında ilaç, gübre ve sulama parası ödeyip ödemediği, varsa bunların fatura ve belgelerinin nelerden ibaret olduğu, Ziraat Odası, Kooperatif veya Birliklere üyeliği varsa bu kuruluşlara düzenli bir şekilde aidat ödeyip ödemediği araştırılmalı, tarımsal faaliyete elverişli tapulu taşınmazının bulunup bulunmadığı, tarımsal faaliyetin taşınmaz kiralınması yoluyla gerçekleştirildiğinin savunulması halinde; taşınmazların, kimden hangi yıllar için kiralandığı, kiracının; kiralama yoluyla faaliyetini yürütmeye elverişli alet ve edevatının bulunup bulunmadığı araştırılmalı, traktörünün bulunduğu ileri sürülmesi halinde, traktörün hangi tarihte satın alınıp ilgilisi adına trafiğe tescil edildiğini gösteren fatura ve trafik tescil belgesinin celp edilmeli,

6-Hayvan yetiştiriciliği bulunduğu ileri sürüldüğü hallerde, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 01.06.2011 gün ve 2011/10-306-365 sayılı kararında da belirtildiği üzere 16.05.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun 22.maddesi kapsamında hayvanlarına ilişkin menşe şahadetnamesinin bulunup bulunmadığı tespit edilerek, büyük ve küçükbaş hayvanlarına ilişkin istatistik bilgileri ve bu hayvanlara ilişkin yapılması zorunlu bulunan periyodik aşılarla ilişkin bilgiler İlçe Tarım Müdürlüklerinden sorulmalı, köy muhtarı ve ihtiyar heyeti üyeleri gibi tarımsal faaliyetin varlığını yakından bilebilecek durumdaki tanıklar dinlenilerek sigortalılık olgusunun varlığı hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde açıklığa kavuşturulmalıdır.

Eldeki dava dosyasına konu olayda, davacı Kurumca 20.05.2009 tarihli giriş bildirgesine istinaden 20.05.2009-23.12.2010 tarihleri arasında anılan yasal düzenlemeler kapsamında sigortalı olarak kabul edilmekte iken, ziraat odası kaydındaki usulsüzlük nedeni ile sigortalılığın iptal edildiği, taraflar arasındaki ihtilafın iptal edilen dönemle birlikte talebe göre 20.05.2009-07.10.2011 tarihleri arasındaki dönem olduğu, davacının 23.07.2009 tarihinde ve 03.06.2010 tarihi sonrasında prim ödemelerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Mahkemece, öncelikle, hükümden sonra 11.09.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6552 sayılı Kanunun 58. Maddesi ile 5510 sayılı Kanuna eklenen Geçici 54. maddede "Mülga 4355 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Esnaf Odaları ve Ticaret Borsaları Kanunu, mülga 5373 sayılı Esnaf Dernekleri ve Esnaf Dernekleri Birlikleri Kanunu ve mülga 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa göre; esnaf ve sanatkâr siciline veya odasına ya da her ikisine birden kayıtları bulunmakla birlikte üye kayıtlarının mevzuata uygun olarak yapılmadığının tespit edilmesi üzerine, Kuruma kayıt ve tescili yapılmakla birlikte, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılık süreleri geçersiz sayılarak iptal edilen sigortalılardan 22/3/1985 tarihinden sonraki sürelere ait prim, gecikme zammı ve gecikme cezalarının 31/12/2013 tarihine kadar ödenmiş olması şartıyla 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılıkları başlangıç tarihinden itibaren geçerli sayılır.

4 üncü ve 7 nci maddeler ile 2926 sayılı Kanunun 2 nci, 5 inci ve 9 uncu maddelerine göre kayıt ve tescili yapılanların, sigortalılık tescil ve sürelerine esas tarımsal faaliyetleri ile ilgili kurum ve kuruluş üye kayıtlarının mevzuata uygun olarak yapılmadığının tespit edilmesi üzerine sigortalılıkları geçersiz sayılarak iptal edilenlerin, tescillerinin yapıldığı tarihten 31/12/2010 tarihine kadar geçen sürelere ait prim, gecikme zammı ve gecikme cezalarının 31/12/2013 tarihine kadar ödenmiş olması şartıyla, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamındaki sigortalılıkları başlangıç tarihinden itibaren geçerli sayılır. Ancak, tevkifat kesintisine binaen geriye dönük yapılan tescillerden, tevkifatın yapıldığı tarihte ziraat odası kaydı bulunmayan, daha sonra geriye dönük tesis edilen kayıtlar geçerli kabul edilmez.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra birinci ve ikinci fıkralar uyarınca hizmet iptali yapılmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir." düzenlemesine yer verildiğinden, davacı sigortalının anılan düzenlemeden yararlandırılıp-yararlandırılmayacağı taraflardan sorularak ve davacının anılan düzenlemeden yararlandırılması durumunda davanın taraflar arasında ihtilaf konusu olmaktan çıkan dönem yönünden konusunun kalmayacağı gözetilmeli, ihtilaf konusu döneme yönelik ise, yukarıda açıklanan ilkeler çerçevesinde, davacının 5510 sayılı Kanun kapsamında, kendi nam ve hesabına tarımsal faaliyetinin varlığı ve ürün satışı veya bu satışlardan yapılan prim tevkifatı (özel şirketçe yapılmış ise Kurum kayıtlarına intikalinin) bulunup

bulunmadığı hususları ayrıntılı olarak araştırılarak, yapılacak değerlendirme sonucuna göre, davacının 07.12.2010 tarihi sonrasında devam eden 5510 sayılı Kanunun 4/1-a bendi kapsamındaki sigortalılık süreleri de gözetilerek, ihtilaf konusu dönemde yürürlükte bulunan hali ile sigortalılık hallerinin birleşmesini düzenleyen 53. maddenin birinci fıkrasının, sigortalının, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan sigortalılık hallerinden birden fazlasına aynı anda tabi olmasını gerektirecek şekilde çalışması halinde; öncelikle aynı maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında, (c) bendi kapsamında çalışması yoksa ilk önce başlayan sigortalılık ilişkisi esas alınarak sigortalı sayılacağına yönelik hükmü gözetilerek, karar verilmelidir.

Bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme sonucu, yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. O halde, davalı Kurum avukatının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, 18.01.2015 gününde oy birliğiyle karar verildi.